

## بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی و قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری

محمد نوروزی<sup>۱\*</sup>

عباس قدرتی زوارم<sup>۲</sup>

اعظم محمد دوست<sup>۳</sup>

فاطمه باقری<sup>۴</sup>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۸ تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۲/۲۷

### چکیده

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی و قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. در این پژوهش به منظور برآورد اطلاعات حسابداری با استفاده از میانگین سه عامل مختلف، تغییر سالانه در حساب‌های دریافتی، کل تعهدات و ارقام تعهدی سرمایه در گردش و جهت اندازه‌گیری مسئولیت اجتماعی از چک‌لیست امتیازبندی شده استاندارد استفاده شده است. در این پژوهش از اطلاعات تعداد ۱۶۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۳-۱۳۹۹ استفاده شده است. جهت آزمون فرضیه‌ها، از مدل‌های رگرسیونی و نرم‌افزار ایویوز استفاده شده است. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که بین مسئولیت اجتماعی و قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

### واژگان کلیدی

مسئولیت اجتماعی، قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری

۱. گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی و تربیت بدنی، مدرس دانشگاه گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران. (نویسنده مسئول: Mohammad\_n488@yahoo.com)

۲. گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، شیروان، ایران. (Abbas.ghodratizoeram@gmail.com)

۳. دانشجوی کارشناس ارشد حسابداری، دانشکده علوم انسانی، موسسه آموزش عالی اشراق، بجنورد، ایران. (azammohammaddoost@gmail.com)

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت مالی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهریار، تهران، ایران. (fatemehbagheri1396@yahoo.com)

## مقدمه

مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به ارائه روش‌هایی می‌پردازد که سازمان‌ها در فضاهای کسب‌وکار خود به آن عمل می‌کنند و پاسخگوی توقعات جامعه، انتظارات تجاری، قانونی، اخلاقی و اجتماعی آنان هستند. چراکه سازمان‌ها مسئولیت‌های بزرگی در زمینه اجتماعی، اقتصادی و محیطی در قبال کارکنان، سهامداران، مشتریان، دولت، تأمین‌کنندگان و تمامی ذینفعان خود بر عهده‌دارند. بدون شک، چنانچه افراد، گروه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات مختلف جامعه خود را نسبت به رویدادها، اتفاقات و بحران‌های مختلف مسئول دانسته و هریک در حدود مسئولیت و حیطه کاری خویش در حل بحران‌های فوق تلاش نمایند، بسیاری از مشکلات کاسته شده و جامعه‌ای سالم و آرام به وجود خواهد آمد. به عبارت دیگر، سازمان به هر نحوی که عمل کند، عملکردش روی جامعه تأثیر می‌گذارد؛ بنابراین سازمان‌ها باید به کارهایی دست بزنند که مورد قبول جامعه و منطبق با ارزش‌های آن باشد. سازمان‌هایی که نتوانند خود را با این شرایط تطبیق دهند، در عرصه عمل موفق نخواهند بود. به عبارت دیگر، سازمان‌ها برای آنکه بتوانند جایگاه خود را در جامعه حفظ نموده یا ارتقاء بخشند، به نحوی که باعث ادامه بقای آن‌ها و موفقیتشان در کار شود، لازم است که به مسئولیت اجتماعی توجه لازم را داشته باشند؛ بنابراین مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها عامل اساسی بقای هر سازمان است.

در سال‌های پایانی قرن بیستم میلادی و در آستانه ورود به قرن بیست و یکم، ورشکستگی شرکت‌های عظیم نظیر انرون، وردکام، آدلفی، سیسکو، لیوسنت و زیراکس، سیستم اطلاعات حسابداری را با بحران مواجه کرد. ورشکستگی چنین شرکت‌هایی باعث نشانه رفتن انگشت اتهام به سوی حسابداری و اطلاعات حسابداری شد، به طوری که در موارد متعدد از این وقایع به عنوان رسوایی حسابداری یاد شد؛ اما این خاتمه کار نبود، بلکه سیستم گزارشگری مالی به دلیل خدشه دار شدن اعتبار آن، همواره در جلب اعتماد عمومی با بحران‌هایی مواجه شد (بولو، ۱۳۸۶). افزایش شمار تقلب‌ها که با ورشکستگی شرکت‌های بزرگ درهم آمیخته بود، نگرانی‌هایی را درباره قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری به همراه داشت. حرفه حسابداری و حسابرسی در راستای چاره‌جویی در این خصوص به تدبیر راهکارهای همت گمارد. تغییر رویکرد تدوین استانداردهای حسابداری از استانداردهای مبتنی بر قواعد به استانداردهای مبتنی بر اصول، تأکید بر استقلال حساب‌برسان و حاکمیت شرکتی برای حمایت از منافع سهامداران جزء و تنظیم مقررات انتظامی حرفه حسابداری و حسابرسی از جمله تدابیر اتخاذ شده برای جلب اعتماد عمومی بود. از سوی دیگر، صاحب‌نظران و اندیشمندان دانشگاهی نیز به سهم خود، سمت و سوی تحقیقات تجربی را به قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری و اثرات آن بر بازار سرمایه سوق دادند تا بلکه بتوانند در این خصوص نقش مفیدی را ایفا نمایند. در حال حاضر در ارتباط با کیفیت گزارش‌های مالی و اندازه‌گیری آن و نیز تأثیر دستورالعمل‌ها و استانداردهای حسابداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری بر اساس گزارشگری مالی تحقیقاتی در حال انجام است. بسیاری از این تحقیقات، اطلاعات حسابداری مالی شرکت‌ها را با دیدگاه رویکرد رویدادی، صرفاً به استانداردها و رهنمودهای حسابداری و اطلاعات حسابداری نسبت داده و درصدد تبیین اطلاعات حسابداری از منظر دستورالعمل‌های بیرونی ناظر بر آن برآمده‌اند؛ اما با وجود مکانیزه‌های نظارتی یکسان برای اطلاعات حسابداری شرکت‌ها، به نظر می‌رسد اطلاعات حسابداری آن‌ها یکسان نیست و این امر بیانگر آن است که احتمالاً عوامل دیگری وجود دارد که باعث ایجاد تفاوت در اطلاعات حسابداری شرکت‌ها می‌گردد.

از طرف دیگر امروزه با توجه به پیچیده شدن ارتباط شرکت‌های موجود در جامعه با یکدیگر و همچنین با دولت و افراد حاضر در جامعه شرایطی به وجود آمد که شرکت‌ها می‌بایست نه تنها به ذینفعان بلکه به آحاد مردم پاسخگو باشند. از دهه ۶۰ میلادی شرکت‌ها به اهمیت منابع اجتماعی پی برده‌اند به گونه‌ای که این اهمیت خود را در یک دهه بعد در گزارشگری اجتماعی نشان داد. دهه ۷۰ شروع و اوج دوران حسابداری و گزارشگری اجتماعی به شمار می‌آید. در این دهه مقالات زیادی نوشته شد که نشان از علاقه‌مندی مدیران به ارائه اطلاعات اجتماعی می‌دهد به طوری که در دهه اول گسترش حسابداری اجتماعی بسیاری از شرکت‌ها به سمت گزارشگری اجتماعی پیش رفتند. بنابراین با توجه به مطالب بالا این سؤال در ذهن ایجاد می‌گردد که در عمل چه رابطه‌ای بین مسئولیت اجتماعی با قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری وجود دارد؟

### پیشینه تجربی پژوهش

سلطانی (۲۰۱۲) با بررسی بیش از ۵۰۰۰ گزارش مالی شرکت‌های فرانسوی، به بررسی موضوع بهنگام بودن گزارش‌های مالی شرکت‌ها و گزارش حسابرسی آن‌ها پرداخت. وی به این نتیجه رسید که شرکت‌های فعال در بازه زمانی ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۵ سعی در توسعه بهنگام بودن گزارش‌های خود داشته‌اند. افزون بر این، شرکت‌هایی که گزارش تعدیل شده حسابرسی داشته‌اند، با تأخیر بیشتری گزارش‌های مالی خود را منتشر کرده‌اند. دیر و مسی هوگ (۲۰۱۲) در مطالعه‌ای به بررسی به موقع بودن اطلاعات حسابداری در گزارش‌های مالی شرکت‌های استرالیایی پرداختند. نمونه آن‌ها شامل ۱۲۰ شرکت تجاری و صنعتی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار سیدنی بود. آن‌ها علاوه بر اینکه از مدل‌های آماری برای آزمون وقفه‌های موجود در انتشار گزارش‌های مالی استفاده نمودند؛ تعداد ۱۱۸ پرسشنامه را بین اعضای حسابداران خبره که حسابرسی این شرکت‌ها را انجام داده بودند نمودند. نتایج بررسی آن‌ها نشان می‌دهد که عمده وقفه‌های مربوط به گزارشگری مربوط به گزارش حسابرسی می‌باشد که البته تا حدود زیادی قابل بهبود می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که ۶۶٪ از وقفه‌های گزارشگری مربوط به تأخیر در حسابرسی ضمنی و حسابرسی نهایی می‌باشد. آن‌ها بیان می‌کنند که برنامه‌ریزی برای حسابرسی نهایی یک‌رویه متداول در پایان سال می‌باشد، ولی این موضوع عامل اثرگذاری در تأخیر حسابرسی نمی‌باشد. نتایج تجزیه و تحلیل‌های آماری آن‌ها نشان می‌دهد اندازه شرکت عامل اثرگذاری در گزارشگری به موقع می‌باشد؛ اما این رابطه خیلی قدرتمند نمی‌باشد. شرکت‌های بزرگ‌تر گزارشگری به موقع تری نسبت به شرکت‌های کوچک‌تر دارند، زیرا آن‌ها بیشتر در معرض دید و مورد توجه عموم می‌باشند. همچنین بین سودآوری شرکت و به موقع بودن گزارشگری رابطه معنی‌داری مشاهده نگردید. شاو (۲۰۱۳)، به بررسی رابطه میان کیفیت افشای اطلاعات، هموارسازی سود و بهنگام بودن سود پرداخت. وی با استفاده از داده‌های ۱۱۱۲ سال شرکت به این نتیجه رسید که شرکت‌هایی که دارای اطلاعات حسابداری بالاتری هستند، از حساب‌های تعهدی اختیاری بیشتری استفاده می‌کنند و بیشتر به مدیریت سود و هموارسازی آن توجه می‌کنند. همچنین، به هنگام بودن سود در زمانی که اخبار بد (سودآور نبودن) وجود داشته باشد، با کیفیت افشای اطلاعات رابطه معکوس دارد. اسمایل و چندلر (۲۰۱۴) به بررسی به موقع بودن گزارش‌های مالی میان دوره‌ای در شرکت‌های مالزی پرداختند. در تحقیق آن‌ها رابطه به موقع بودن گزارش مالی و ویژگی‌های اندازه، سودآوری، رشد و ساختار سرمایه بررسی شده است. نتایج مطالعه آن‌ها نشان داد که علیرغم اینکه شرکت‌ها بیشتر متمایل به ارائه به موقع گزارش‌های مالی هستند، به موقع بودن گزارش مالی میان دوره‌ای از طریق اندازه، سودآوری، رشد و اهرم شرکت تحت تأثیر قرار می‌گیرد. همچنین، آن‌ها شواهدی را

ارائه کردند که نشان داد شرکت‌های بزرگ‌تر و شرکت‌های با سودآوری، رشد و اهرم کمتر گزارش‌های مالی میان‌دوره‌ای خود را سریع‌تر ارائه می‌کنند. عبدالسلام و استریت (۲۰۱۵) در مطالعه‌ای که در بورس اوراق بهادار لندن انجام دادند متغیرهای حاکمیت شرکتی را روی به‌موقع بودن گزارشگری شرکت مورد آزمون قرار دادند. نتایج آن‌ها بیانگر وجود یک رابطه معنی‌دار مهم بین متغیرهای حاکمیت شرکتی تجربه و استقلال هیات مدیره و به‌موقع بودن گزارشگری می‌باشد. نتایج بررسی آن‌ها نشان می‌دهد که هیات مدیره‌هایی با رهبری موازی اندک، تجربه بیشتر اعضای هیات مدیره و عمق کمتر خدمات توسط مدیران اجرایی گزارشگری به‌موقع تری را ارائه می‌دهند. همچنین آن‌ها به این نتیجه رسیدند که استقلال هیات مدیره رابطه معنی‌دار منفی با به‌موقع بودن گزارشگری دارد. همچنین دوگانگی نقش مدیرعامل (به‌عنوان مدیرعامل و رئیس هیات مدیره) رابطه منفی معنی‌داری با گزارشگری دارند. درنهایت عبدالسلام و استریت پیشنهاد می‌کنند که ضروری است شرکت‌ها گزارشگری داوطلبانه را بیشتر مورد ملاحظه قرار دهند و در گزارشگری داوطلبانه اهتمام بیشتری به خرج دهند. جبارزاده و بایزیدی (۱۳۸۹) در تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تعهد سازمانی با محافظه‌کاری در اطلاعات حسابداری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران به این نتیجه رسیدند که رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و محافظه‌کاری رابطه مثبت بوده ولی تنها رابطه متغیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و محافظه‌کاری از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد.

### فرضیه پژوهش

فرضیه اول: بین مسئولیت اجتماعی با کیفیت اقلام تعهدی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین مسئولیت اجتماعی با اندازه شرکت رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین مسئولیت اجتماعی با اهرم مالی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین کیفیت گزارشگری مالی با اندازه شرکت رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه پنجم: بین کیفیت گزارشگری مالی با اهرم مالی رابطه معناداری وجود دارد.

### روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف، پژوهشی کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات نیمه تجربی پس‌رویدادی در حوزه تحقیقات اثباتی حسابداری است، یعنی بر مبنای تجزیه و تحلیل اطلاعات گذشته انجام گرفته است. از نظر روش تحلیل داده‌ها نیز تحقیق همبستگی است، زیرا پژوهش حاضر در پی یافتن رابطه بین متغیرهای پژوهش در یک جامعه آماری است. داده‌های پژوهش از لوح‌های فشرده آرشیو آماری و تصویری سازمان بورس اوراق بهادار تهران، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران، نرم‌افزار ره‌آورد نوین گردآوری گردید. درنهایت، با توجه به حجم نمونه‌ها، از نرم‌افزار ایویوز نسخه یازدهم و استاتا برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۹ است. نمونه انتخابی پژوهش در نگاره (۱) خلاصه شده است.

پس از اعمال محدودیت‌های اعمال‌شده تعداد ۱۶۷ شرکت و ۱۱۶۹ مشاهده (سال-شرکت) به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند.

## نگاره (۱): پراکندگی شرکت‌ها بر اساس صنعت

| پراکندگی شرکت‌ها بر اساس نوع صنعت |                                                       |      |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------|------|
| ۱                                 | پتروشیمی، فرآورده‌های نفتی، شیمیایی، لاستیک و پلاستیک | ۴۰   |
| ۲                                 | مواد و محصولات دارویی                                 | ۲۳   |
| ۳                                 | فلزات اساسی و محصولات فلزی                            | ۲۰   |
| ۴                                 | سیمان، آهک و گچ                                       | ۲۰   |
| ۵                                 | خودرو و ساخت قطعات                                    | ۱۶   |
| ۶                                 | محصولات کانی، غیرفلزی و سایر معادن                    | ۹    |
| ۷                                 | زراعت و خدمات وابسته                                  | ۸    |
| ۸                                 | کاشی و سرامیک                                         | ۶    |
| ۹                                 | مواد غذایی (شامل قند و شکر)                           | ۵    |
| ۱۰                                | ماشین‌آلات، تجهیزات و دستگاه‌های برقی                 | ۵    |
| ۱۱                                | حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات                       | ۵    |
| ۱۲                                | محصولات کاغذی                                         | ۴    |
| ۱۳                                | رایانه                                                | ۲    |
| ۱۴                                | سایر                                                  | ۴    |
| جمع                               |                                                       | ۱۶۷  |
|                                   |                                                       | ٪۱۰۰ |

## الگوی رگرسیونی و نحوه اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

## متغیر مستقل

در این تحقیق متغیر مستقل اصلی، عبارت است از: مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها: مسئولیت اجتماعی در این تحقیق به صورت مجموع هزینه سرمایه، اهرم مالی، اندازه شرکت و نسبت سودآوری می‌باشد. همچنین مسئولیت اجتماعی بر مبنای رعایت مسائل زیست محیطی توسط شرکت‌ها در نظر گرفته شده است. مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها مجموعه وظایف و تعهداتی است که شرکت بایستی در جهت حفظ، مراقبت و کمک به جامعه‌ای که در آن فعالیت می‌کند، انجام دهد.

برای اندازه‌گیری مسئولیت اجتماعی به صورت زیر عمل می‌کنیم:

### نحوه اندازه گیری متغیر مستقل

به منظور اندازه گیری مسئولیت اجتماعی از چک لیست استاندارد امتیازبندی شده استفاده می کنیم:

| ردیف | عوامل ارزشیابی                               | امتیاز | ضریب | جمع |
|------|----------------------------------------------|--------|------|-----|
| ۱    | احداث سالانه تصفیه خانه فاضلاب               | ۴      | ۴    | ۱۶  |
| ۲    | کاهش آلودگی هوا                              | ۴      | ۲    | ۸   |
| ۳    | کاهش میزان مصرف انرژی (آب، برق، سوخت)        | ۴      | ۲    | ۸   |
| ۴    | دفع و دفن زباله                              | ۴      | ۳    | ۱۲  |
| ۵    | کاهش آلودگی صدا                              | ۴      | ۲    | ۱۲  |
| ۶    | استقرار دفتر محیط زیست یا واحد HSE           | ۴      | ۲    | ۸   |
| ۷    | سامانه مدیریتی (IMS.HSE.ISO14000)            | ۴      | ۳    | ۱۲  |
| ۸    | فرهنگ سازی زیست محیطی و جلب مشارکت های مردمی | ۴      | ۲    | ۸   |
| ۹    | فضای سبز                                     | ۴      | ۳    | ۱۲  |
| ۱۰   | چگونگی وضعیت یک در هزار فروش واحد            | ۴      | ۱    | ۴   |
| ۱۱   | سایر اقدامات                                 | ۴      | ۱    | ۴   |
| ۱۲   | از گزارش فعالیت شرکت ها                      | ۴      | ۲    | ۸   |
| ۱۳   | آموزش پرسنل                                  | ۴      | ۳    | ۱۲  |
| ۱۴   | کمک بلاعوض                                   | ۴      | ۱    | ۴   |
| ۱۵   | بیمه تکمیلی پرسنل                            | ۴      | ۳    | ۱۲  |
| ۱۶   | حفاظت هوا، آب، زمین                          | ۴      | ۱    | ۴   |
| ۱۷   | سیاست های بهبود انرژی                        | ۴      | ۲    | ۸   |
| ۱۸   | وجود صندوق قرض الحسنه دز شرکت                | ۴      | ۲    | ۸   |
| ۱۹   | ایزو داشتن                                   | ۴      | ۳    | ۱۲  |
| ۲۰   | کنترل کیفیت داشتن                            | ۴      | ۲    | ۸   |
| ۲۱   | داشتن سیستم دفع فاضلاب                       | ۴      | ۱    | ۴   |
| ۲۲   | داشتن واحد محیط زیست                         | ۴      | ۲    | ۸   |
| ۲۳   | داشتن واحد تحقیق و توسعه                     | ۴      | ۳    | ۱۲  |
|      | جمع امتیازات                                 | ---    | ---  | ۲۰۰ |

سپس برای اندازه گیری مسئولیت اجتماعی از فرمول زیر استفاده می شود:

$$CSRDI = a_0 + a_1 SIZE + a_3 LEVERAGE + a_4 PROFITABILITY + a_5 MARKET-TO-BOOK$$

Market – to- book: نسبت ارزش بازار به دفتری سهام

Leverage: اهرم مالی نسبت بدهی بر دارایی می باشد

Size: اندازه شرکت به صورت لگاریتم دارایی های شرکت می باشد

Profitability: نسبت سودآوری می باشد که به صورت نسبت سود خالص بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام تعریف می شود. (اندرکوپلوس، ۲۰۱۴)

### متغیر وابسته

در این تحقیق متغیرهای وابسته، مربوط بودن و قابل اتکا بودن می باشد. مربوط بودن: اطلاعاتی مربوط تلقی می شود که بر تصمیمات اقتصادی استفاده کنندگان در ارزیابی رویدادهای گذشته، حال یا آینده یا تأیید یا تصحیح ارزیابی های گذشته آنها مؤثر واقع شود و موجبات تأیید، تعدیل و یا رد آن را فراهم ساخته و از این رهگذر بتواند بر تصمیمات اقتصادی استفاده کنندگان مؤثر واقع شود. قابل اتکا بودن: اطلاعاتی قابل اتکا است که عاری از اشتباه و تمایلات جانب دارانه بااهمیت، به طور منصفانه و بی طرفانه تهیه شده و به طور صادقانه مبین ارزش های مورد انتظار باشد.

### نحوه اندازه گیری متغیر وابسته

برای اندازه گیری اطلاعات حسابداری به صورت زیر اقدام می کنیم: به منظور برآورد قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری با استفاده از میانگین سه عامل مختلف شامل: تغییر سالانه در حساب های دریافتی، کل تعهدات و اقلام تعهدی سرمایه در گردش را محاسبه خواهیم کرد: اولین برآورد برای قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری از مدل (مک نیکولز و استابن، ۲۰۰۸) محاسبه می شود که در آن اقدام به بررسی تغییر سالانه درآمد شده است.

$$(1) \Delta AR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \Delta Revenues_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

$\Delta AR_{i,t}$ : تغییر سالانه در حساب های دریافتی در سال t

$\Delta Revenues_{i,t}$ : نشان دهنده تغییر سالانه درآمد در سال t

برآورد دوم برای قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری از مدل اقلام تعهدی حاصل می شود که به وسیله (کاسنیک<sup>۱</sup>، ۱۹۹۹) بر مبنای مدل (جونز، ۱۹۹۱) ارائه شده است:

$$(2) TA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \Delta Revenues_{i,t} + \beta_2 Loan_{i,t} + \beta_3 \Delta CFO_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

$TA_{i,t}$ : کل تعهدات است که از تغییر در دارایی های جاری غیر نقدی منهای تغییر در بدهی های جاری بعلاوه تغییر در بدهی کوتاه مدت بانکی منهای استهلاک محاسبه می شود.

$\Delta Revenues_{i,t}$ : تغییر در درآمدها

$Loan_{i,t}$ : تسهیلات پرداختی

$\Delta CFO_{i,t}$ : تغییر در جریان وجوه نقد حاصل از عملیات تغییر در وجوه عملیاتی است.

شاخص سوم ما برای قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری بر مبنای مدل کیفیت اقلام تعهدی می باشد که به وسیله (دیچاو و دیچاو، ۲۰۰۲) ارائه شده است. در این مدل، اقلام تعهدی سرمایه در گردش جاری با توجه به گردش وجوه

<sup>1</sup> - Casnic.

عملیاتی سال قبل مشخص گردیده و رگرسیون آن به دست آمده و این مورد برای سال جاری و سال آینده نیز محاسبه خواهد شد. برای برآورد کیفیت اقلام تعهدی پیشنهادی به وسیله دیچاو و دیچو، یک سال  $(t+1)$  اتلاف می گردد.

$$(۳) WCA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 CFO_{i,t-1} + \beta_2 CFO_{i,t} + \beta_3 CFO_{i,t+1} + \varepsilon_{i,t}$$

$WCA_{i,t}$ : اقلام تعهدی سرمایه در گردش: تغییر در دارایی های جاری غیر نقدی منهای تغییر در بدهی های جاری بعلاوه تغییر در بدهی کوتاه مدت

$CFO_{i,t}$  و  $CFO_{i,t-1}$  و  $CFO_{i,t+1}$ : که جریان وجوه نقد حاصل از عملیات هستند. توسط تفاوت بین سود خالص قبل از اقلام غیر مترقبه و کل تعهدات بیان شده است. گردش وجوه عملیاتی هستند که بر مبنای تفاوت بین درآمد خالص قبل از اقلام غیر مترقبه و مجموع تعهدات بیان می شوند.

در نهایت، برآورد چهارم اطلاعات حسابداری، به عنوان میانگین مقادیر استاندارد شده سه شاخص محاسبه می شود هر چه که مقدار آن بیشتر باشد به معنی کیفیت اطلاعات حسابداری بیشتر خواهد بود.

نحوه اندازه گیری متغیر اطلاعات حسابداری

به منظور برآورد قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری با استفاده از میانگین سه عامل مختلف شامل: تغییر سالانه در حساب های دریافتنی، کل تعهدات و اقلام تعهدی سرمایه در گردش را محاسبه خواهیم کرد:

برآورد اول شاخص قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری

اولین برآورد برای قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری از مدل (مک نیکولز و استابن، ۲۰۰۸) محاسبه می شود که در آن اقدام به بررسی درآمدهای اختیاری به عنوان شاخصی برای مدیریت سود شده است.

$$\Delta AR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \Delta Revenues_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

**آزمون F لیمر مدل تغییر سالانه در حساب های دریافتنی - شاخص اول قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری**

$$\Delta AR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \Delta Revenues_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

بر اساس ادبیات اقتصادسنجی داده های تابلویی، قبل از تخمین مدل لازم است با استفاده از آماره آزمون F لیمر همگنی داده ها و در نتیجه استفاده از روش تخمین داده های تابلویی مورد آزمون قرار گیرد. نتایج آماره آزمون F دلالت بر معنی دار بودن استفاده از روش داده های تابلویی به جای تلفیقی دارد. نتایج این آزمون در جدول زیر ارائه شده است.

**جدول ۱. نتایج آزمون معنی دار بودن اثرات ثابت در مقابل روش حداقل مربعات تجمیع شده برای**

**مدل تحقیق (شاخص اول)**

| برآزش مدل    | مقایسه با ۰,۰۵ | سطح معنی داری | درجه آزادی | مقدار آماره<br>آزمون F |
|--------------|----------------|---------------|------------|------------------------|
| پول (تلفیقی) | بزرگ تر        | ۰,۹۴          | ۱۶۶,۲۳۰    | ۰,۰۰۴                  |

\*منبع: یافته های پژوهشگر

بنابراین در این قسمت مدل تحقیق با استفاده از رگرسیون به روش تلفیقی (pool) آزمون خواهند شد.



## جدول ۲. نتایج تخمین مدل (تغیر در حساب‌های دریافتنی سالیانه - شاخص اول)

| متغیرها               | ضرایب<br>متغیرها | انحراف<br>استاندارد                                                                                    | آماره T  | سطح<br>معنی داری | مقایسه با<br>۰,۰۵ | نتیجه<br>مدل      |
|-----------------------|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|------------------|-------------------|-------------------|
| REVENUES              | ۰,۰۳۷۱۸۸         | ۰,۰۰۴۷۴۸                                                                                               | ۷,۸۳۱۸۵۴ | ۰,۰۰۰۰           | کوچک تر           | تأثیر گذار<br>است |
| C                     | ۰,۰۰۱            | ۷۰۲۲,۵۹۲                                                                                               | ۰,۱۱۶۶۱۴ | ۰,۹۰۷۳           | کوچک تر           | تأثیر گذار<br>است |
| آماره دورین<br>واتسون | ۲,۰۱             | خطاها در مدل همبسته نیستند یعنی مقدار آماره دورین واتسون در بازه ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد.                 |          |                  |                   |                   |
| ضریب تعیین مدل        | ۰,۲۱             | ۲۱ درصد از تغییرات تغییر در حساب‌های دریافتنی سالیانه توسط متغیرهای معنادار مستقل معنادار بیان می‌شود. |          |                  |                   |                   |

قدر مطلق باقیمانده برآش مدل تغییر در حساب‌های سالیانه به عنوان اولین مؤلفه شاخص قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری در نظر گرفته می‌شود.

## برآورد دوم شاخص قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری

برآورد دوم برای قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری از مدل اقلام تعهدی حاصل می‌شود که به وسیله (کاسنیک،<sup>۲</sup> ۱۹۹۹) بر مبنای مدل (جونز، ۱۹۹۱) ارائه شده است:

$$(2) TA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \Delta Revenues_{i,t} + \beta_2 Loan_{i,t} + \beta_3 \Delta CFO_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

$TA_{i,t}$ : کل تعهدات است که از تغییر در دارایی‌های جاری غیر نقدی منهای تغییر در بدهی‌های جاری بعلاوه تغییر در بدهی کوتاه مدت بانکی منهای استهلاک محاسبه می‌شود.

$\Delta Revenues_{i,t}$ : تغییر در درآمدها

$Loan_{i,t}$ : تسهیلات پرداختی

$\Delta CFO_{i,t}$ : تغییر در جریان وجوه نقد حاصل از عملیات تغییر در وجوه عملیاتی است.

آزمون  $F$  لیمر مدل کل تعهدات - شاخص دوم قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری

$$(2) TA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \Delta Revenues_{i,t} + \beta_2 Loan_{i,t} + \beta_3 \Delta CFO_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

## جدول ۳. نتایج آزمون معنی دار بودن اثرات ثابت در مقابل روش حداقل مربعات تجمیع شده برای

## مدل تحقیق (شاخص دوم)

| برآزش مدل    | مقایسه با ۰,۰۵ | سطح معنی داری | درجه آزادی | مقدار آماره آزمون F |
|--------------|----------------|---------------|------------|---------------------|
| پول (تلفیقی) | بزرگ تر        | ۰,۰۶۰۹        | (۲۲۹ و ۱)  | ۰,۲۶                |

\*منبع: یافته‌های پژوهشگر

بنابراین در این قسمت مدل تحقیق با استفاده از رگرسیون به روش تلفیقی (pool) آزمون خواهند شد.

جدول ۴- نتایج تخمین مدل (تعهدات کل - شاخص دوم)

| متغیرها             | ضرایب متغیرها | انحراف استاندارد                                                                        | آماره T   | سطح معنی داری | مقایسه با ۰,۰۵ | نتیجه در مدل   |
|---------------------|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|---------------|----------------|----------------|
| REVENUES            | 0.052205      | 0.012643                                                                                | 4.129264  | 0.0001        | کوچک تر        | تأثیر گذار است |
| LOAN                | -0.066510     | 0.025326                                                                                | -2.626188 | 0.0092        | کوچک تر        | تأثیر گذار است |
| CFO0                | -0.280787     | 0.078421                                                                                | -3.580508 | 0.0004        | کوچک تر        | تأثیر گذار است |
| C                   | 19013.45      | 15647.49                                                                                | 1.215112  | 0.2256        | -----          | -----          |
| آماره دوربین واتسون | ۱,۶۹          | خطاها در مدل همبسته نیستند یعنی مقدار آماره دوربین واتسون در بازه ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد. |           |               |                |                |
| ضریب تعیین مدل      | ۰,۱۷          | ۱۷ درصد از تغییرات تعهدات کل توسط متغیرهای معنادار مستقل معنادار بیان می شود.           |           |               |                |                |

قدر مطلق باقیمانده برآش مدل تعهدات کل به عنوان دومین مؤلفه شاخص قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری در نظر گرفته می شود.

برآورد سوم شاخص قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری

شاخص سوم ما برای قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری بر مبنای مدل کیفیت اقلام تعهدی می باشد که به وسیله (دیچاو و دیچو، ۲۰۰۲) ارائه شده است. در این مدل، اقلام تعهدی سرمایه در گردش جاری با توجه به گردش وجوه عملیاتی سال قبل مشخص گردیده و رگرسیون آن به دست آمده و این مورد برای سال جاری و سال آینده نیز محاسبه خواهد شد. برای برآورد کیفیت اقلام تعهدی پیشنهادی به وسیله دیچاو و دیچو، یک سال  $(t+1)$  اتلاف می گردد.

$$(3) WCA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 CFO_{i,t-1} + \beta_2 CFO_{i,t} + \beta_3 CFO_{i,t+1} + \varepsilon_{i,t}$$

$WCA_{i,t}$ : اقلام تعهدی سرمایه در گردش: تغییر در دارایی های جاری غیر نقدی منهای تغییر در بدهی های جاری بعلاوه تغییر در بدهی کوتاه مدت

$CFO_{i,t}$  و  $CFO_{i,t-1}$  و  $CFO_{i,t+1}$ : که جریان وجوه نقد حاصل از عملیات هستند. توسط تفاوت بین سود خالص قبل از اقلام غیر مترقبه و کل تعهدات بیان شده است. گردش وجوه عملیاتی هستند که بر مبنای تفاوت بین درآمد خالص قبل از اقلام غیر مترقبه و مجموع تعهدات بیان می شوند.

آزمون  $F$  لیمر مدل کل تعهدات - شاخص سوم قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری

$$WCA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 CFO_{i,t-1} + \beta_2 CFO_{i,t} + \beta_3 CFO_{i,t+1} + \varepsilon_{i,t}$$

### جدول ۵. نتایج آزمون معنی دار بودن اثرات ثابت در مقابل روش حداقل مربعات تجمیع شده برای مدل تحقیق (شاخص سوم)

| برازش مدل    | مقایسه با ۰,۰۵ | سطح معنی داری | درجه آزادی | مقدار آماره<br>آزمون F |
|--------------|----------------|---------------|------------|------------------------|
| پول (تلفیقی) | بزرگ تر        | ۰,۸۵          | (۱ و ۲۲۸)  | ۰,۰۳۲                  |

\*منبع: یافته‌های پژوهشگر

بنابراین در این قسمت مدل تحقیق با استفاده از رگرسیون به روش تلفیقی (pool) آزمون خواهند شد.

### جدول ۶. نتایج تخمین مدل (اقدام تعهدی سرمایه در گردش - شاخص سوم)

| متغیرها             | ضرایب متغیرها | انحراف استاندارد                                                                               | آماره T   | سطح معنی داری | مقایسه با ۰,۰۵ | نتیجه در مدل    |
|---------------------|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|---------------|----------------|-----------------|
| <b>CFO0</b>         | 0.568917      | 1.363098                                                                                       | 0.417371  | 0.6768        | بزرگ تر        | تأثیر گذار نیست |
| <b>CFO1</b>         | 5.488853      | 1.799314                                                                                       | 3.050526  | 0.0026        | کوچک تر        | تأثیر گذار است  |
| <b>CFO2</b>         | -1.312819     | 0.810495                                                                                       | -1.619775 | 0.1067        | کوچک تر        | تأثیر گذار است  |
| <b>C</b>            | -41629.52     | 178340.3                                                                                       | -0.233427 | 0.8156        | -----          | -----           |
| آماره دوربین واتسون | ۲,۰۵          | خطاها در مدل همبسته نیستند یعنی مقدار آماره دوربین واتسون در بازه ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد.        |           |               |                |                 |
| ضریب تعیین مدل      | ۰,۱۸          | ۱۸ درصد از تغییرات اقدام تعهدی سرمایه در گردش توسط متغیرهای معنادار مستقل معنادار بیان می شود. |           |               |                |                 |

قدر مطلق باقیمانده برآش مدل اقدام تعهدی سرمایه در گردش به عنوان سومین مؤلفه شاخص قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری در نظر گرفته می شود.

برآورد چهارم شاخص قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری در نهایت، برآورد چهارم قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری، به عنوان میانگین مقادیر استاندارد شده سه شاخص محاسبه می شود هر چه که مقدار آن بیشتر باشد به معنی قابل اتکا و مربوط بودن اطلاعات حسابداری بیشتر خواهد بود.

### تجزیه و تحلیل نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش

با توجه به نتیجه‌های به دست آمده از تخمین مدل، فرضیه‌های موجود در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفته که به شرح زیر می باشند.

- ۱- رابطه بین مسئولیت اجتماعی و کیفیت اقلام تعهدی تأیید نشد. به عبارت دیگر افزایش متغیر کیفیت اقلام تعهدی یا کاهش آن تأثیری بر مسئولیت اجتماعی ندارد چون سطح معنی داری برای این متغیر با آماره T برابر ۰,۴۳ برابر ۰,۶۶ به دست آمده است که بزرگتر از ۰,۰۵ می باشد؛ بنابراین فرضیه اول تحقیق رد می شود.
- ۲- رابطه بین مسئولیت اجتماعی و اندازه شرکت تأیید شد. به عبارت دیگر افزایش متغیر اندازه شرکت یا کاهش آن تأثیری بر مسئولیت اجتماعی دارد چون سطح معنی داری برای این متغیر با آماره T برابر ۰,۱۸- برابر ۰,۰۴ به دست آمده است که کوچکتر از ۰,۰۵ می باشد؛ بنابراین فرضیه دوم تأیید می شود؛ بنابراین با افزایش این متغیر، مسئولیت اجتماعی به اندازه ۰,۳۱ واحد کاهش می یابد.
- ۳- رابطه بین مسئولیت اجتماعی و اهرم مالی تأیید نشد. به عبارت دیگر افزایش متغیر اهرم مالی یا کاهش آن تأثیری بر مسئولیت اجتماعی ندارد چون سطح معنی داری برای این متغیر با آماره T برابر ۰,۶۰۱ برابر ۰,۰۰۹ به دست آمده است که کوچکتر از ۰,۰۵ می باشد؛ بنابراین فرضیه سوم تأیید می شود؛ بنابراین با افزایش این متغیر، مسئولیت اجتماعی به اندازه ۰,۱۳ واحد افزایش می یابد.
- ۴- رابطه بین مسئولیت اجتماعی و کیفیت گزارشگری مالی تأیید شد. به عبارت دیگر افزایش متغیر مسئولیت اجتماعی یا کاهش آن تأثیری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد چون سطح معنی داری برای این متغیر با آماره T برابر ۰,۵۵ برابر ۰,۰۱ به دست آمده است که کوچکتر از ۰,۰۵ می باشد؛ بنابراین فرضیه اصلی تأیید می شود. به عبارت دیگر با افزایش این متغیر، کیفیت گزارشگری مالی به اندازه ۰,۳۴ واحد افزایش می یابد.
- ۵- افزایش متغیر اندازه شرکت یا کاهش آن تأثیری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد چون سطح معنی داری برای این متغیر با آماره T برابر ۵,۳۹ برابر ۰,۰۰۰ به دست آمده است که کوچکتر از ۰,۰۵ می باشد؛ بنابراین فرضیه فرعی چهارم تأیید می شود؛ بنابراین با افزایش این متغیر، کیفیت گزارشگری مالی به اندازه ۳۸۳۶,۲ واحد افزایش می یابد.
- ۶- افزایش متغیر اهرم مالی یا کاهش آن تأثیری بر کیفیت گزارشگری مالی ندارد چون سطح معنی داری برای این متغیر با آماره T برابر ۰,۸۰۵ برابر ۰,۴۲ به دست آمده است که بزرگتر از ۰,۰۵ می باشد؛ بنابراین فرضیه پنجم فرعی رد می شود.

### پیشنهادهای کاربردی

- ۱- با توجه به اینکه مسئولیت اجتماعی و قابلیت‌ها و مربوط بودن اطلاعات حسابداری با گزارشگری مالی رابطه معناداری داشت به مدیران شرکت‌ها پیشنهاد می گردد که ابعاد مزبور را در شرکت‌ها تقویت بخشیده، چراکه بهبود عملکرد اجتماعی منجر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی می شود و همچنین به مدیران شرکت‌ها توصیه می شود که در تقویت سایر ابعاد مسئولیت اجتماعی نیز اهتمام ورزند.
- ۲- با توجه به اینکه اندازه شرکت روی مسئولیت اجتماعی تأثیرگذار می باشد و ارتباط بین اندازه شرکت با مسئولیت اجتماعی معکوس می باشد بنابراین به شرکت‌های داخلی پیشنهاد می شود که اولاً مسئولیت اجتماعی را به عنوان یک اصل در شرکت رعایت کنند که یکی از نتایج آن افشا به موقع اطلاعات می باشد. دوماً هر چه اندازه شرکت بزرگتر باشد، پیاده سازی مسئولیت اجتماعی سخت تر خواهد بود بنابراین پیشنهاد می شود برای اینکه گزارشگری مالی که یکی از ارکان سیستم های حسابداری می باشد، مسئولیت اجتماعی باید به درستی در شرکت‌ها اجرا شود.

## منابع

- ۱- خوش طینت، محسن؛ راعی، حمید. (۱۳۸۳). "تأثیر ارائه اطلاعات حسابداری اجتماعی بر تصمیم گیری سرمایه-گذاران". بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۳۷، صص ۷۳ تا ۹۲.
- ۲- دستگیر، محسن؛ بزاززاده، حمید (۱۳۸۲). "تأثیر میزان افشا بر هزینه سهام عادی". تحقیقات مالی، شماره ۱۶، صص ۸۳ تا ۱۰۳.
- ۳- کردستانی، غلامرضا؛ ضیاءالدین، مجدی. (۱۳۸۶). "بررسی رابطه بین ویژگی های کیفی سود و هزینه سرمایه سهام عادی". فصل نامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۸، صص ۸۵ تا ۱۰۴.
- ۴- مدرس، احمد؛ حصار زاده؛ رضا. (۱۳۸۷). "کیفیت گزارشگری مالی و کارآیی سرمایه گذاری". فصل نامه اوراق بهادار. شماره ۲. صص ۸۷ تا ۱۰۳.
- ۵- دیوید، فرد آر. (۱۳۸۲). «مدیریت استراتژیک». دفتر پژوهش های فرهنگی، ترجمه: علی پارسائیان و سیدمحمد اعرابی، تهران.
- ۶- صادقی، حسین (۱۳۹۳)، بررسی تجربی عملکرد زیست محیطی شرکت و ارزش بازار سهام آن در بورس اوراق بهادار تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات کردستان، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- ۷- شربت اوغلی، علی، افشاری، داوود، نجمی، منوچهر (۱۳۸۹)، مسئولیت اجتماعی نزد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علوم مدیریت ایران، شماره ۱۹.
- ۸- حمیدیان پور، فخریه، پوردهقان، عادل (۱۳۸۹)، بررسی تاثیر مسئولیت اجتماعی شرکت ها بر عملکرد شرکت ها
- ۹- حساس یگانه، یحیی (۱۳۹۳)، مبانی نظری مسئولیت اجتماعی شرکت ها و پارادایم تحقیقاتی آن در حرفه حسابداری، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، شماره ۲۲.
- ۱۰- الوانی، سید مهدی و قاسمی، احمدرضا، (۱۳۷۷): مدیریت و مسئولیت های اجتماعی سازمان، تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- ۱۱- صالحی عمران، ابراهیم، ثابتی، عبدالحمید و حسن زاده، سودایه. (۱۳۹۱): فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران، سال چهارم، شماره دوم، بهار.
- ۱۲- فرج الهی، آرزو (۱۳۹۳)، مطالعه رابطه بین مسئولیت اجتماعی و حاکمیت شرکتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، پایان نامه کارشناسی ارشد - منبع جدول خلاصه شده تحقیقات در فصل دوم می باشد.
- ۱۳- اعتمادی، حسین و اکرم یارمحمدی (۱۳۸۲). "بررسی عوامل مؤثر بر گزارشگری میان دوره ای به موقع در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله علوم اجتماعی انسانی دانشگاه شیراز، دوره نوزدهم، شماره دوم، پیاپی ۳، ۸۷-۹۹.
- ۱۴- سرهنگی حجت، (۱۳۸۰). بررسی عوامل مؤثر بر به موقع بودن گزارشگری مالی سالیانه شرکت ها در بازارهای سرمایه (بورس اوراق بهادار تهران) طی سالهای ۱۳۷۴ الی ۱۳۷۸. دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد رشته حسابداری، ۱۳۸۰.
- ۱۵- رحمانی، علی (۱۳۸۱). «ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی»، فصلنامه حسابرس، شماره ۱۷، آذر و دی ۱۳۸۱.

- ۱۶- مدرس، احمد و رضا حصار زاده (۱۳۸۷). «کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری»، فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال اول، شماره ۲، تابستان ۸۷، صص ۸۵-۱۱۶.
- ۱۷- مهدوی، غلامحسین و مظفر جمالیان پور (۱۳۸۹). «بررسی عوامل مؤثر بر سرعت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»، فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی، سال دوم، شماره چهارم، شماره پیاپی ۶، زمستان ۱۳۸۹، صص ۸۹-۱۰۸.

- 18- andreas, andrikopoulos. (2014). "corporate social responsibility reporting in financial institutions: evidence from euronext" *Journal of Accounting and Economic*.
- 19- Biddle, G. Hilary, Verdi, R. (2009). "how Does Financial Reporting Quality Improve Investment Efficiency?" *Journal of Accounting and Economic*.
- 20- Barth, M. Y. Konehitchki, and W. Landsman, (2006). "Cost of capital and financial statement transparency". Working paper Stanford University, Palo Alto, CA.
- 21- Beatty, A. S. Liao, and J. Weber, (2007). "The effect of private information and monitoring on the role of accounting quality in investment decisions". Working paper.
- 22- Bertrand, M. and S. Mullainathan, (2003). "Enioving the quiet life? Corporate governance and managerial preferences". *Journal of Political Economy* 111, 1043.
- 23- Bhattacharya, N. H. Desai, and K. Venkataraman, (2007), "Earning quality and information asymmetry: evidence from trading codts, working paper". Working Paoper.
- 24- Bhattacharya, U. H. Daouk, and M. Welker. (2003). "The world price of camings opacity". *The Accounting Review* 78 (3): 641-678.
- 25- Biddle, G. Hilary G. (2006). "Accounting Qiality and Firm-Level Capital Investment". *The Accounting Review*, 81, 963-982.
- 26- Bushman, R. and A. Smith, (2001). "Financial accounting information and corporate governance". *Journal of Accounting Economics* 31, 237-333.
- 27- Bushman, R, Piotroski. J. and Smith. (2001). "What Determines Corporate Transparency?" First draft September 2001. Working Paper

# Investigating the relationship between social responsibility and reliability and the relevance of accounting information

Mohammad Norouzi <sup>\*1</sup>  
 Abbas Ghodrati zoeram <sup>2</sup>  
 Azam mohammaddoost <sup>3</sup>  
 Fatemeh Bagheri <sup>4</sup>

Date of Receipt: 2022/04/07 Date of Issue: 2022/05/17

## Abstract

The purpose of this study is to investigate the relationship between social responsibility and reliability and the relevance of accounting information in companies listed on the Tehran Stock Exchange. In this study, in order to estimate accounting information using the average of three different factors, annual changes in accounts receivable, total liabilities and accruals of working capital and to measure social responsibility, a standard scoring checklist has been used. In this research, the information of 167 companies listed on the Tehran Stock Exchange in the period 2014-2021 has been used. To test the hypotheses, regression models and Ives software were used. Findings indicate that there is a positive and significant relationship between social responsibility and reliability and the relevance of accounting information.

## Keywords

Social responsibility, reliability and relevance of accounting information

1. Department of Accounting, Faculty of Administrative and Economic Sciences, Gonbad Kavous University lecturer, Gonbad Kavous, Iran. (Corresponding Author: mohammad\_n488@yahoo.com)
2. Department of Accounting, Faculty of Humanities, Technical and Vocational University(TVU), Shirvan, Iran. (abbas.ghodratizoeram@gmail.com)
3. Master student in accounting, Faculty of Humanities, Eshragh Institute of Higher Education, Bojnourd,Iran. (azammohammaddoost@gmail.com)
4. Master student in Financial Management, Islamic Azad University, Shahriar Branch, Tehran, Iran. (fatemehbagheri1396@yahoo.com)